

JZU INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVSTVO
REPUBLIKE SRPSKE

ЈЗУ ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВСТВО
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

PUBLIC HEALTH INSTITUTE
OF THE REPUBLIC OF SRPSKA

ЈВ: 4400963610001 • МБ: 1752642 Б.Р.У: 5-43-00 • Ж.Р: 552-000-0000-5787-65 Addiko Bank a.d. • Ж.Р: 562-100-80000177-30 NLB banka a.d. Banja Luka

Бањалука, 29. 12. 2021.

Број: 500-10236-1

Родитељи за права дјете, Удружење грађана

Н/р Јелене Сарафијан, председника Удружења

ПРЕДМЕТ: Одговори на тражена питања

Поштована,

Изолација вируса је само једна од метода у процесу доказивања присуства вируса, и то не само вируса који изазива обољење COVID-19 већ иначе свих вируса. Институт за јавно здравство користи тестове амплификације нуклеинских киселина као стандардне за дијагнозу SARS-CoV-2 инфекција, а што препоручује Свјетска здравствена организација због њихове високе осјетљивости и специфичности: <https://www.who.int/publications/item/WHO-2019-nCoV-lab-testing-2021.1-eng>

Неки од научних радова који говоре о изолацији SARS-CoV-2 вируса су сљедећи: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7239045/>; <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7036342/>; <https://journals.asm.org/doi/10.1128/jvi.00543-20?permanently=true>; <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/lab/grows-virus-cell-culture.html>; [https://www.thelancet.com/journals/lanmic/article/PIIS2666-5247\(20\)30172-5/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanmic/article/PIIS2666-5247(20)30172-5/fulltext); https://wwwnc.cdc.gov/eid/article/26/6/20-0516_article.

У Републици Српској је у периоду од 1. децембра 2020. године до 15. јануара 2021. године на репрезентативном узорку становништва спроведене студија чији је циљ био утврдити проценат становништва који је био у контакту са вирусом а на основу серолошког утврђивања присуства антитијела у крви. Резултати су показали да је укупна серопреваленција, то јест проценат становништва код којих је утврђено присуство антитијела 40.3%.

Процент вакцинисаних особа са обе дозе у Републици Српској закључно са 14.12.2021. године износи око 32,9%, док је око 39,3% особа које су вакцинисане бар једном дозом вакцине. Проценти су израчунати узимајући у обзир одрасло становништво у Републици Српској и не обухватају податке за особе које су вакцинисане ван Републике Српске.

Зависно од периода епидемије, међу хоспитализованима, максимално до 20 % пацијената је вакцинисано и углавном се ради о старијим особама са придруженим обољењима или особама код којих је прошло више од 6 мјесеци од друге дозе вакцине.

Вакцинација становништва се у Републици Српској обавља у складу са Законом о заштити становништва од заразних болести, Правилнику о начину спровођења имунизације и хемиопротекције против заразних болести и Инструкцијом за спровођење имунизације и хемиопротекције, која је саставни дио Годишњег програма мјера за спречавање и сузбијање, елиминацију и ерадикацију заразних болести за подручје Републике Српске.

Стављање у промет вакцина се одвија у складу са Законом о лијековима и медицинским средствима Босне и Херцеговине.

Прије него се ставе на тржиште вакцине пролазе ригорозне контроле, те морају задовољити строге захтјеве квалитета, сигурности и ефикасности. У Републици Српској ефикасност вакцина у оквиру контролисаних студија у реалним условима није рађена али се прате подаци о вакцинисаним особама међу обољелим и хоспитализованим. Подаци о ефикасности вакцина у реалним условима постоје из других земаља.

Надзор над нежељеним догађајима након вакцинације постоји у Републици Српској за све вакцине. Сви подаци о нежељеним догађајима након вакцинације се шаљу у Институт за јавно здравство. До сада није било пријављених тежих реакција након вакцина против COVID-19. Углавном се ради о уобичајеним реакцијама.

Институт за јавно здравство прати све пријављене нежељене догађаје након вакцинације, укључујући и смртне исходе који спадају у озбиљне нежељене догађаје након вакцинације. До сада није било пријављених сумњи на смртни исход повезан са давањем вакцине.

Институт за јавно здравство Републике Српске није вршио анализу утицаја вакцина на популацији испод 18 година.

Институт је дао саопштење у којем обавјештава јавност да родитељи уколико желе могу да вакцинишу дјецу старију од 12 година, посебно дјецу са постојећим здравственим ризицима и хроничним обољењима, а на основу резултата истраживања и препорука међународних здравствених институција и искустава других земаља који су већ увели ову препоруку, чак и за дјецу од 5 година. (примјер Шпанија има више од 90% вакцинисаних међу старијима од 12 година, Хрватска почела вакцинацију дјеце од 5 година на молбу родитеља итд)

<https://www.cdc.gov/media/releases/2021/s1102-PediatricCOVID-19Vaccine.html>

<https://www.who.int/news/item/24-11-2021-interim-statement-on-covid-19-vaccination-for-children-and-adolescents>

<https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/coronavirus/in-depth/covid-19-vaccines-for-kids/art-20513332>

<https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/considerations-vaccinating-children-5-11-years-old>

Стотине хиљада трудница било је укључено у разне студије и није нађена никаква повезаност између лоших исхода трудноће након вакцинације против короне као ни пренаталних оштећења. Подаци прикупљени у *V-safe* регистру Велике Британије до сада укључују више од 50.000 трудница без озбиљних нуспојава повезаних са вакцином. Уједињено Краљевство је такође створило сличан регистар за све своје грађане који показује сличне резултате без забринутости за сигурност повезане са вакцинама против COVID-19. Резултати студије Универзитета у Вашингтону објављени у часопису *JAMA Network Open*, показала је да није било појачаних реакција код трудница и дојилја изван онога што се очекује иначе од вакцина. Истраживачи са Института за медицинску едукацију *Health Partners* у Миннесоти прегледали прикупљали су и прегледали податке од 105.000 трудница у раној фази трудноће из осам различитих здравствених система, који чине истраживачку мрежу *Vaccine Safety Datalink*. Налази су показали да је "удио побачаја и трудноћа међу вакцинисаним био готово идентичан удјелу побачаја код трудница које нису биле вакцинисане са *OR* 1,02.

Неке од студија можете погледати овдје:

<https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMc2114466>

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34547533/>

<https://www.nejm.org/doi/10.1056/NEJMoa2104983>

[https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2783112?utm_source=For The Media&utm_medium=referral&utm_campaign=ftm_links&utm_term=081721](https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2783112?utm_source=For%20The%20Media&utm_medium=referral&utm_campaign=ftm_links&utm_term=081721)

Прва фаза националне Студије серопреваленције инфекције COVID-19 у популацији Српске показала је да је антибијела развило 40.3% испитаног становништва, док је трећина од њих имала тежу клиничку слику. Друга фаза серолошких испитивања у популацији Републике Српске почиње у децембру, а радиће се испитивање на доста већем узорку – скоро 5.000 особа. Између прве и друге фазе урађена је и међуфаза истраживања, у којој се вршило провјеравање нивоа антибијела медицинских радника. Као и раније, и ову другу фазу испитивања ће водити медицински факултети у Бањалуци и Фочи у сарадњи с Институтом за јавно здравство Републике Српске. Овог пута у упитнику неће бити питања која се тичу епидемиолошких мјера, него питања у вези са вакцинацијом као што су да ли је особа вакцинисана, којом вакцином те са колико доза.

Надзор над нежељеним догађајима након вакцинације постоји у Републици Српској за све вакцине. Сви подаци о нежељеним догађајима након вакцинације се шаљу у Институт за јавно здравство. До сада није било пријављених тежих реакција након вакцина против COVID-19. Углавном се ради о уобичајеним реакцијама.

Институт за јавно здравство прати све пријављене нежељене догађаје након вакцинације, укључујући и смртне исходе који спадају у озбиљне нежељене догађаје након вакцинације. До сада није било пријављених сумњи на смртни исход повезан са давањем вакцине.

Институт за јавно здравство Републике Српске није вршио анализу утицаја вакцина на популацији испод 18 година.

Институт је дао саопштење у којем обавјештава јавност да родитељи уколико желе могу да вакцинишу дјецу старију од 12 година, посебно дјецу са постојећим здравственим ризицима и хроничним обољењима, а на основу резултата истраживања и препорука међународних здравствених институција и искустава других земаља који су већ увели ову препоруку, чак и за дјецу од 5 година. (примјер Шпанија има више од 90% вакцинисаних међу старијима од 12 година, Хрватска почела вакцинацију дјеце од 5 година на молбу родитеља итд)

<https://www.cdc.gov/media/releases/2021/s1102-PediatricCOVID-19Vaccine.html>

<https://www.who.int/news/item/24-11-2021-interim-statement-on-covid-19-vaccination-for-children-and-adolescents>

<https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/coronavirus/in-depth/covid-19-vaccines-for-kids/art-20513332>

<https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/considerations-vaccinating-children-5-11-years-old>

Стотине хиљада трудница било је укључено у разне студије и није нађена никаква повезаност између лоших исхода трудноће након вакцинације против короне као ни пренаталних оштећења. Подаци прикупљени у V-safe регистру Велике Британије до сада укључују више од 50.000 трудница без озбиљних нуспојава повезаних са вакцином. Уједињено Краљевство је такође створило сличан регистар за све своје грађане који показује сличне резултате без забринутости за сигурност повезане са вакцинама против COVID-19. Резултати студије Универзитета у Вашингтону објављени у часопису *JAMA Network Open*, показала је да није било појачаних реакција код трудница и дојилца изван онога што се очекује иначе од вакцина. Истраживачи са Института за медицинску едукацију *Health Partners* у Миннесоти прегледали прикупљали су и прегледали податке од 105.000 трудница у раној фази трудноће из осам различитих здравствених система, који чине истраживачку мрежу *Vaccine Safety Datalink*. Налази су показали да је "удио побачаја и трудноћа међу вакцинисаним био готово идентичан удјелу побачаја код трудница које нису биле вакцинисане са OR 1,02.

Неке од студија можете погледати овдје:

<https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMc2114466>

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34547533/>

<https://www.nejm.org/doi/10.1056/NEJMoa2104983>

[https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2783112?utm_source=For The Media&utm_medium=referral&utm_campaign=ftm_links&utm_term=081721](https://jamanetwork.com/journals/jamanetworkopen/fullarticle/2783112?utm_source=For%20The%20Media&utm_medium=referral&utm_campaign=ftm_links&utm_term=081721)

Прва фаза националне Студије серопреваленције инфекције COVID-19 у популацији Српске показала је да је антитијела развило 40.3% испитаног становништва, док је трећина од њих имала тежу клиничку слику. Друга фаза серолошких испитивања у популацији Републике Српске почиње у децембру, а радиће се испитивање на доста већем узорку – скоро 5.000 особа. Између прве и друге фазе урађена је и међуфаза истраживања, у којој се вршило провјеравање нивоа антитијела медицинских радника. Као и раније, и ову другу фазу испитивања ће водити медицински факултети у Бањалуци и Фочи у сарадњи с Институтом за јавно здравство Републике Српске. Овог пута у упитнику неће бити питања која се тичу епидемиолошких мјера, него питања у вези са вакцинацијом као што су да ли је особа вакцинисана, којом вакцином те са колико доза.

Институт за јавно здравство Републике Српске није надлежна установа за увођење било каквих докумената или аката у правни систем.

Вакцинисане особе не шире вирус једнако као невакцинисане. Вакцинисани се теже заражавају чак и делта варијантом. Вакцинисане особе имају мању шансу да носе живи вирус и када јесте жив тј. способан за репликацију, он то врши знатно краће него код невакцинисаних. Вакцинисани се вируса рјешавају брже и сходно свему томе имају мању шансу да заразе друге, чак и када се сами заразе. Холандска студија о дјелотворности вакцина у спречавању трансмисије вируса контактима у домаћинству, показује да ће у 63 посто случајева бити спријечен пренос вируса са вакцинисане обољеле особе на некога од укућана који је блиске контакте него невакцинисане особе. Студија *Public Health England* открила је да је чак и једна доза *Pfizer/BioNTech* или *Oxford/AstraZeneca* смањила ширење болести од заражених особа на чланове домаћинства и до 50%. Студија ширења вируса у домаћинствима у Израелу, објављена као препринт нерецензирана студија на *medRxiv*, је показала како вакцинација *Pfizer* вакцином са двије дозе смањује трансмисију за 80% ,а са једном дозом 49%.

Институту за јавно здравство Републике Српске, на дневној основи, достављају се информације о смртним исходима услед COVID-19, с обзиром да је законска обавеза пријављивање смрти услед заразне болести. Све добијене податке Институт обједињује и анализира, о чему извјештава све надлежне институције као и међународне организације.

Од укупно 5.475 смртних исхода закључно са 27. 12. 2021. године, у табели 1, приказан је број смртних исхода по болницама.

Анализа смртности показује сличне резултате о којима извјештавају и друге земље, а то је да су највећи фактори ризика за смртни исход старост (што је старија добна група, то је већи добно специфични леталитет и морталитет), затим одређене хроничне болести, међу којима су на првом мјесту болести кардиоваскуларног система, укључујући хипертензију (око 75% свих умрлих због ковида је имало кардиоваскуларну болест), затим дијабетес, хроничне болести плућног система и гојазност.

У Републици Српској није било смртних исхода услед COVID-19 код особа млађих од 18 година.

Кретање морталитета током пандемије подједнако је кретању учесталости оболијевања, дакле јавља се у таласима, с тим да талас смртних исхода долази двије до три седмице након таласа новообољелих.

Планирано је да се студија вишка смртности услед COVID-19 у Републици Српској проведе почетком 2022. године, уз подршку Свјетске здравствене организације и по методологији коју користе и друге земље. У провођењу ове студије учествоваће представници Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске, Института за јавно здравство Републике Српске, Завода за статистику Републике Српске и Медицинског факултета Универзитета у Бањалуци.

Назив болнице	Број преминулих пацијената
УКЦ Републике Српске	2026
Болница Бијељина	400
Болница Добој	934
Универзитетска болница Фоча	267
Болница Градишка	289
Болница Невесиње	59
Болница Приједор	492
Специјална болница за психијатрију Соколац	1
Болница Србија	299

Болница Требиње	276
Болница Зворник	308
Пријављени од стране дома здравља и старачких домова	116
Грађани Републике Српске преминули изван Републике Српске	8

Тренутне активности Института за јавно здравство обухватају свакодневно прикупљање података које се прате у пандемији, израду дневних и седмичних извјештаја о епидемиолошкој ситуацији, праћење епидемиолошке ситуације у свијету, припрему и слање међународних извјештаја, процјену епидемиолошке ситуације у Републици Српској, израду различитих препорука, учествовање у раду стручно оперативних тијела формираних у пандемији.

Одговоре припремила: Служба за епидемиологију у Институту за јавно здравство Републике Српске

Лице овлаштено за заступање,
Помоћник директора за правне послове
Радмила Барашин, дипл. правник